

Тетяна САЄНКО

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри екології
Національний авіаційний університет
<https://orcid.org/0000-0001-5326-9247>

Тамара ДУДАР

доктор технічних наук, професор,
завідувач кафедри екології
Національний авіаційний університет
<https://orcid.org/0000-0003-3114-9732>

Олександр БУГАЙОВ

академік Міжнародної академії біотехнології (МАБЕТ),
науковий співробітник
Інститут проблем моделювання в енергетиці
імені Г. Є. Пухова НАН України
<https://orcid.org/0000-0001-2345-6789>

УКРАЇНА – ТЕРИТОРІЯ КРИСТАЛІЗАЦІЇ НОВОГО СВІТУ (ЕКОЛОГО-ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Світогляд відображає ступінь нашої адекватності навколишній дійсності, її екологічній оцінці стану власного та суспільного здоров'я як елементів природи, а неадекватне світобачення призводить до зниження морально-етичного потенціалу, зникнення понять честі, совісті, відповідальності, послаблення впливу освіти, науки, культури, здорового (природоузгодженого) способу життя. Вказується на доцільність трансформації системи виховання, освіти, мислення людей, особливо молоді, на випередження та передбачення майбутнього; підтверджена роль екологічної освіти, ноосферного виховання задля свідомого виконання Законів Природи, положень Педагогічної Конституції Європи, Кодексу нової цивілізації, де усвідомлення екології душі, внутрішнього світу людини, духовної сфери загалом веде до гармонійного, екобезпечного, природовідповідного існування й розвитку.

Ключові слова: екологічна освіта, педагогічна освіта, ноосферне виховання, ноосферогенез, світоглядний потенціал особистості, інтелектуальний розвиток, духовність.

Tetiana SAIENKO, Tamara DUDAR, Olexandr BUGAYEV

UKRAINE IS THE TERRITORY OF CRYSTALLIZATION OF NEW WORLD (ENVIRONMENTAL AND ETHICAL ASPECT)

The worldview reflects the degree of our adequacy to the surrounding reality, its ecological assessment, the state of our and public health, as elements of nature, and an inadequate worldview leads to a decrease in moral and ethical potential, the disappearance of the concepts of honor, conscience, responsibility, weakening of the influence of education, science, culture, a healthy (naturally harmonious) way of life. The expediency of the transformation of the system of upbringing, education, thinking of people, especially young people, to anticipating and predicting the future is indicated; the confirmed role of environmental

education, noosphere education for the conscious implementation of the Laws of Nature, the provisions of the Pedagogical Constitution of Europe, the Code of New Civilization, where awareness of the ecology of the soul, the inner world of man, the spiritual sphere in general, leads to a harmonious, environmentally safe, nature-compliant existence and development.

Key words: environmental education, pedagogical education, noosphere education, noospherogenesis, outlook potential of the individual, intellectual development, spirituality.

Постановка проблеми. Після двох років війни можна сказати напевно, не перебільшуючи: Україна в центрі уваги всього світу завдяки стійкості, відвазі, професіоналізму воїнів ЗСУ! Країна потерпає від обстрілів, втрати економіки, інфраструктури, цвіту нації – молодих патріотів, які захищають свою державу від російської навали вже 10 років! Разом із цим українці упевнені в Перемозі й активно думають про майбутнє! Вони з діда-прадіда тісно пов'язані з Природою, усвідомлюють своє місце у Світобудові, створеній за програмою Творця (генеруючого центру – гецена) [4, с. 294]. Ця мережа хвильова, бо формується в польовому середовищі Світу. Загальний розвиток людству дає планета Земля [3, с. 408], більш потужна самоорганізуюча система, куди вбудована наша цивілізація. Хвильова механіка стверджує, що ми в змозі впливати на Світ, керувати своїм розвитком, здійснюючи **вибір** через визначення **цілей**, і гармонізувати свій поступ. Для цього потрібно: 1) усвідомити нинішній стан; 2) сформулювати мету, розробити програму майбутнього; 3) визначити дії, оцінити перешкоди, підготувати кадри; 4) почати діяти, корегуючи план дії із поточним станом.

Немає мети – не буде розвитку! Якщо не усвідомимо ціль, то несвідомо керуватимемося нав'язаною метою, що визначить сценарій майбутнього. Дійсністю є перетин двоєдиного процесу: рух потоків енергії (подій) з майбутнього у минуле та з минулого в майбутнє. Потoki йдуть від Творця (гецена) до Творіння і водночас від Творіння до Творця.

Мета країни – зберегти себе як елемент антропосфери; мета нації – нести свою національну ідею; мета еліти (справжньої) – віддзеркалювати волю нації, народу, його сподівання. Вектор руху залежатиме від

домінування чесних, відданих національній справі людей. Народ України мріє і бажає справедливості в розподілі природних багатств, прибутків, духовного й фізичного розквіту, усвідомленої свободи, творчого волевиявлення, оптимально сучасної, наукової, традиційно виваженої системи виховання й освіти, охорони здоров'я для **ноосферного розвитку з екологічним мисленням, свідомістю, світоглядом, етикою, загалом культурою** [5, с. 36].

Нині ми живемо в епоху **глобальних змін**, де головну роль відіграють державно-цивілізаційні процеси зі стрімким розвитком науки, техніки, технологій, а разом із ними відбувається збільшення війн, насилля, зростають поляризація та конфлікти, що ведуть знову до чергових війн. Загалом це планетарний процес, тобто ініційований планетою, що служить її цілям – переходу до стану зірки, оскільки **планети зростають і перетворюються в зірки**. Така концепція констатує реальний стан у Космосі, де енергія людства переходить в енергію планети, а соціальна активність корелюється з геодинамічною активністю Землі. Сьогодні планета на стадії чергового циклу розширення й переходу до нового стану, близького до стану Юпітера, який випромінює більше енергії, ніж поглинає, тобто являє собою мінізірку.

Таким чином, Україні бажано включитись у новий планетарний процес, що почався з ерою Водолія, коли формується нова, **«духовна людина»**, нові відносини в суспільстві, де процвітають мораль і право; налагоджується новий соціально-культурний процес, нові механізми управління суспільством і система політичної та державної влади, де керує національна високпрофесійна еліта з **високою культурою, новим світоглядом**, що відображає **синтез науки та релігії**, про який мріяли просві-

тителі минулого, зокрема **Г. С. Сковорода** та **В. І. Вернадський**. На цьому ґрунті ідеї Г. С. Сковороди перекликаються з ученням В. І. Вернадського про ноосферу та ноосферогенез, у якому академік указує на перетворення людини на «потужну геологічну силу», що «силою думки» змінює планету і ближній Космос [3, с. 95].

Людина живе у Світі хвилю і сама є насаперед хвильовою структурою, а вже потім атомарно-молекулярною та карбон-окисгенною структурою свого біотіла – скафандра душі. Основний закон хвильового середовища (**Закон резонансу**) відображається давнім прислів'ям «Як гукнеш, таке відлуння отримаєш», тобто спілкування стосується **моральної сфери, етики – стрижнів здоров'я людини** [4, с. 33]. При цьому реалізуються 3 стратегії, засновані на: 1) обмані, брехні й насиллі; 2) свободі, повазі й любові; 3) «розумному егоїзмі» – змішана форма. У цей час у суспільстві накопичується критична маса нових людей, після чого відбудеться стрибок до нового стану й розуміння Світу. На жаль, сучасна освіта не завжди забезпечує гармонійний розвиток індивідуума, здійснюючи лише професійну підготовку до конкретної суспільної діяльності. Та саме духовність «робить» людину людиною, а цивілізацію – людством, виховує особистість у вимірах суспільного ідеалу [1, с. 10–12]. Вища освіта, зокрема, має спиратися на процеси, що визначатимуть образ ХХІ ст.: глобалізація, етноренесанс, діджиталізація, розробка якісно нових технологій, становлення культури Світу: розумного обмеження споживання та технізації [10, с. 19].

Ноосферна освіта має формувати таку свідомість, мислення, світогляд, які сприятимуть переходу особистості й суспільства на новий рівень існування, що генерується Творцем, тобто потрібно навчати як жити у Світі почуттів, стосунків, забезпечувати не лише гігієну тіла, а й душі: розуміти батьків, друзів, інших людей, орієнтуватись у життєвому потоці, де ми залежимо один від одного, від планети, Космосу, навіть Всесвіту.

Отже, пропонується **розбудовувати фундамент свідомого інтелекту**, зверта-

ючись до духовної істини [6, с. 157]. У всі часи долучення до мистецтв, культури слугувало базою для творчості й емоційного розвитку особистості. Художні образи передували новій хвилі наукового прогресу, створювали своєрідний фантом – голограму – майбутнього матеріального втілення. Потрібно впроваджувати дисципліни, що формують систему цінностей, моральні орієнтири, вибір пріоритетів, виховують стійкість, помірність, чесність, відвертість, відповідальність, поважне ставлення до природи, любов до людей, принцип «не нашкодь», розвивають творчий потенціал, формують перехід від лінійних уявлень до багатовимірності, зняття бар'єру між живим і неживим, знання універсальних законів і принципів.

Аналіз досліджень. У полівихровій моделі ноосфера поділяється за своїми параметрами на три області: дві протилежні й одну серединну, що пов'язує попередні [4, с. 514]. У термінах руйнації і творення, світла і темряви або в параметрах частоти, амплітуди, температури тощо в ноосфері виділяють божественну сферу (пневматосферу за Флоренським П.), демонічну і психосферу (область людських душ). Пневматосфері відповідає високочастотна частина ноосфери, що топологічно корелюється з верхніми шарами атмосфери, іоносфери, холодом і високодуховними устремліннями людей. Демоносфері відповідає низькочастотна частина ноосфери, що пов'язується з нижніми шарами земної кори, з вогнем, низинними пристрастями людей. Психосфері відповідає наземна частина, де розміщується також «ноосфера» ландшафту.

Антропосфера в еволюційному плані розглядають, з одного боку, як єдине ціле, а з іншого – як сходинки або етапи існування відповідних популяцій людей: неандертальців, кроманьольців, homo sapiens, які виконують власну місію на планеті. Причому в силу властивостей життєвого циклу кожний наступний етап коротший за попередній, але інтенсивніший, більш структурований і складніший (розумніший). Антропосфера є еволюційним продуктом

гуманоїдного сектора буття, бо людство дає додаткову енергію для переходу зі стану планети у стан зірки.

Номо sapiens розпочав реалізацію ідеї **виробляти більше, ніж споживати**, що призвело до виникнення державно-цивілізаційного процесу, який породжував агресію та насильство, постійні війни, тобто негативні енергії (емоції), що живлять нижні світи, топологічно розміщені в нижніх шарах планети. Зростання цих світів веде до енергетичного збагачення планети і збільшення її мінеральної маси. Серед філософів та вчених переважає думка, що людство самостійно скеровує свій розвиток, але таке уявлення є наслідком припущення, що планета – мертво тіло. Це зовсім не так! Планета, як могутня жива самоорганізуюча система, визначає еволюцію людства та спрямовує його розвиток як одного з її елементів.

Поки людина була слабо організована, перебувала в гармонії з природою та не виходила за межі екологічних законів біосфери, вона виділяла мало енергії у фонд планети. Через заledenіння в процесі геодинамічної перебудови Землі планета загартовувала людство, відбраковуючи його генофонд і мемофонд, а в останній фазі розвитку антропосфери сформувала державно-цивілізаційний процес (ДЦП), носієм якого стала європейська раса. Наслідком ДЦП виявилася посилена робота лівої півкулі мозку й пов'язаного з нею логічного мислення, поява писемності, пробудження інших ділянок мозку, що «сплять» під час функціонування тільки звукової мови, і відповідальних за планування та конструювання майбутнього.

ДЦП виник напередодні розширення планети, провокуючи ідеї панування, насилля, агресії над людьми, біосферою, планетою, вичавлюючи через війни, рабство, пригнічення більше негативної енергії. Він, як пліснява, почав розповсюджуватися по всій планеті, поглинаючи та знищуючи племена й етноси, трансформуючи їх у нації. Якщо родоплемінний процес породив **етногенез**, то ДЦП – **націогенез**, де нація – це сукупність етнічно різно-

них груп людей, співорганізованих у єдине ціле силою держави. Зв'язки між людьми в нації насамперед державні й територіально-правові. Класичним прикладом нації є американці США, які етнічно різнородні, але зцементовані єдиним державним правом, єдиною територією та одним урядом. А також сучасні британці, різні етноси яких (пикти, скоти, брити, гали, англійці, сакси, датчани, нормандці тощо) дві тисячі років плавивилися у єдиному державному котлі, поки не сформувалися як британська нація.

ДЦП створив єдину людську популяцію, соціум з єдиною ноосферою. У цьому йому допомагали два інші процеси: **культурно-релігійний процес** (КРП) і науково-технологічний або **науково-технічний** (НТП), які ДЦП підкорив собі. Сучасна глобалізація, Інтернет, тероризм, світові релігії, банки, транснаціональні корпорації – наслідки трьох згаданих процесів, а ДЦП став головним фактором зміщення соціальної енергії до негативної, оскільки збільшилися число й потужність війн, насилля, руйнації. Цей фундаментальний факт виявився настільки звичним, що не відмічається та не помічається наукою.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо більш детально КРП як механізм формування етносу, а потім – нації. Перша людина почала перетворювати середовище навколо себе, поклавши початок людській культурі, але вона ще не зробила нічого принципово нового, особливого й поводи-ла себе на рівні рослинного чи тваринного світів. **Адаптація та перетворення навколишнього середовища** були запущені геном Всесвіту, тобто Творцем, а різниця їх полягала лише у швидкостях цих процесів.

Культура – це інструмент, за допомогою якого живі організми узгоджують свої дії з навколишнім природним середовищем для виживання в ньому та розширення свого впливу на нього. Вона властива любій системі: **рослинистість** змінює материнську породу, перетворюючи її у ґрунт, створюючи навколо себе мікроклімат; **тваринний світ** формує зачатки багатьох культурних дій людини (будівельні й мінеральні ресурси,

викопне паливо); **планета** формує свої оболонки з ефіру й космічного матеріалу. **Людина** не усвідомлює, що виконує завдання, які ставить їй планета щодо адаптації у Космосі. Планети також ростуть і перетворюються в зірки, а людство використовує (навіть усю біосферу!) як знаряддя для **перетворення біосфери в ноосферу**.

Розглянемо культуру в її різноманітті й виділимо основні функції:

1) встановлення зв'язку з геценом (Творцем) у двох його іпостасях: позитивному і негативному;

2) включення індивідуума в соціум, тобто встановлення зв'язку з «духом етноса»;

3) встановлення зв'язку з «духом природи», тобто адаптація до природного середовища проживання й перетворення його у штучне середовище;

4) встановлення зв'язку з космічним Законом співорганізації (aratta) і слідування йому на Землі (нормам спілкування між членами соціума та середовищем існування);

5) створення бази для адаптації і виживання (мова, соціальні інститути, обряди, техніка, технології тощо);

6) добування, переробка, використання природних ресурсів (речовин, енергії, інформації) для підтримання матеріального благополуччя;

7) трансформація планети, людства, етносу, людини в напрямку від планетарної форми існування до зіркової, а потім – до космічної (польової);

8) усвідомлення дії Космосу, Всесвіту.

Ці функції формують **структурні елементи культури** як системи:

– загальні духовні цінності індивіда, етносу (самобутність);

– сам індивід, етнос як носіїв певної культури;

– середовище проживання;

– спосіб організації життя індивіда, етносу;

– інструментарій культури (символи, обряди, мова, соціальні інститути, техніка);

– способи добування й перетворення ресурсів (мисливство, рибальство, тваринництво, землеробство, ремесла тощо);

– отримання знань і технологій;

– зворотний вплив природного середовища й Космоса на культуру.

Цілісність – фундаментальна властивість культури. Її ядро становлять міфологія, релігія, мораль; її периферію – економіка, наука, техніка. Рушійною силою культури є різниця потенціалів, тобто конфліктність. Рівень культури обумовлений як ступенем милосердя її носія, що зумовлено відповідним зв'язком із Творцем та його іпостасю, так і ступенем свободи мислення людини, її здатністю до переоцінки цінностей.

Культуру часто сприймають як живий організм. Розглядаючи будь-який живий організм на структурному рівні організації матерії, варто враховувати як його матеріальне тіло, так і поле (енергоінформаційне тіло), «Я-початкове» (первинний алгоритм, частину гецена Всесвіту). Усе разом становить нерозривний комплекс. Націльність на виділення лише матеріальної (зовнішньої) частини призводить до неповноти знань. Сучасна людська культура поки що не націлена на комплексне використання всієї структури індивідуальності, зокрема польової, енергетичної, і у цьому її суттєвий недолік.

Результатом культури є отримання нових знань і технологій для успішної адаптації у навколишньому природному середовищі. Але знання формалізуються, об'єктивізуються, тобто стають мертвими, чим зумовлюють детерміністичне, фаталістичне ставлення до Світу як до зовнішнього стосовно індивіда. Та Світ живий вібрує, тремтить, постійно змінюється, не збігається з його штучною моделлю. Виникає конфлікт, що призводить до стресів і хвороб, адже істина – це ступінь відповідності нашого уявлення реальності. Щоб людина успішно виживала у Світі, ступінь відповідності, або коефіцієнт істини наших знань самій реальності, має бути не менший ніж 97–98 %. Для уникнення стресів і перебування «на пульсі» буття, потрібно відмовлятися від старих знань і стереотипів. Знання – це вибір варіанта з певної множини, тому має бути вибір за багатьма рівнями, частотами, параметрами тощо. Адже людині відкрива-

ються щораз нові альтернативи і треба давати їм дорогу в життя.

Загалом результатом культури є трансформація / трансмутація індивіда / етносу та середовища його існування. Індивід повинен трансформуватися з тією ж швидкістю, що і його місце у природі, а наприкінці циклу випереджати його, щоб вистояти під ударами нового середовища, нової хвилі трансформації, або так званого кінця світу. **Хто не змінюється, той вмирає!**

Погляд на культуру як на механізм перетворення природного середовища у штучне та неминучість цього процесу дає змогу уникнути моральної травми, почуття провини, що ми губимо Природу, руйнуємо її. Людина має перетворювати дику природу, щоб існувати і творити свій світ. До того ж вона покликана планетою для того, щоб змінити її та допомогти перейти у стан зірки. Зростання маси та різноманіття біосфери корелюється зі зростанням площі поверхні земної кулі й активністю тектонічних рухів. Поява людства (антропосфери) ще більше прискорює цей процес, а людина з'являється на заключній стадії її перетворення на зірку, допомагаючи цьому, але не усвідомлюючи самого процесу.

Якщо вести мову про релігію, то можна стверджувати, що людям нової культури церква як посередник буде не потрібна, тим більше що сьогодні ця організація сильно демонізована. Посередництво необхідне слабким, а для багатьох воно, на жаль, просто бізнес. Дослідники давно говорили про три джерела збочення віри: існування посередників між Богом і людьми, наявність чудес, що ніби підтверджують пророцтва попів, та існування святих слів, що подають «волю Бога», а тому «непогрішних». Творець присутній у всьому через структурну хвильову природу та генетичний код (ікосаедро-додекаедричний). Дихання Творця, його енергоінформаційну пульсацію кожен сприймає за своїм розвитком, тому пошук Бога, налаштування (релігія – це налаштування на Вищу силу) має бути особистою справою кожного.

Поки що люди у своїй більшості слабкі та ліниві, не готові на встановлення «зв'яз-

ку» з Творцем, на те, щоб підготуватись і пережити епоху Змін, що насувається як черговий Потоп. Ніцше говорив, що люди шукають пророка, тому що не хочуть шукати себе. Люди хочуть сховатися за месію, рятівника, церкву, вірити їм, зняти із себе тягар самореалізації, роботи над собою. Улюблений учень Будди, Ананда, сорок років ходив за ним дорогами Індії, слухав проповіді, бачив випадки пробудження й осяяння інших, але сам не досяг цього і нічого не зробив для себе. Будда, його учитель, заступив йому шлях до Я-первісного, а від того й до самого Творця. І лише смерть Будди струснула Ананду, звільнила його шлях до просвітлення. Тому релігія дзен радить відкидати посередників-пророків, щоб вони не заступали шлях до безпосередньої зустрічі з Творцем і двостороннього контакту з ним (енергоінформаційного обміну) і спілкування. Дохристиянська віра наших предків – язичництво – була саме такою, вони вважали себе онуками Дажбожими, а не рабами, які постійно просять «дай, дай, дай Боже» [7, с. 32].

Досить неупереджено прочитати Євангеліє і зрозуміти, що зробив Г. С. Скворода [8, с. 94], яка чистота та якість церковного єгрегора, що сприяє нетерпимості, вузькості поглядів, інквізиції, релігійним війнам. Цим явищам є яскравий приклад римських пап і московського патріархату.

Зазначимо, що ідея «спасіння» не могла народитись у культурах народів природи, до яких належать українці своїм корінням аж до трипільців і далі, тобто в тих народів, які гармонійно існували з навколишнім природним середовищем і збалансовано перетворювали його в космічних ритмах. Цілоком справедливим буде твердження, що «людина», «земля», «праця» і «мати» є тими основними й опорними категоріями української культури, які забезпечують її органічну системну, природовідповідну цілісність [2, с. 5–17].

Ідея Спасителя виникла із **занепадом культури** або як **протест** проти спрямованості релігії у бік омертвіння, диктату зовнішніх форм, що сталося у євреїв, «загиблих вівців Ізраїлевого дому» (Матв., 10:6).

Вони відчували себе чужорідним етносом щодо інших народів Землі й могли народити ідею порятунку та створити релігію навиворіт: до зв'язку з Творцем не в позитивному, а в негативному аспекті, «бо Син людський прийшов стягнути і врятувати загиле», «але, якщо не покається, то так само загинете» (Лука, 19:10, 13:3).

Сьогодні треба вчити не інших, а себе працювати над собою, усвідомлювати, що переробка Світу починається з власної зміни. У цьому полягає розумність і духовність, бо, трансформуючись, ми прямуємо в майбутнє, точніше, створюємо це майбутнє як щось нове. Не змінюючись, ми поринаємо в минуле, застигаємо, костеніємо і вмираємо. Творець своїми імпульсами підштовхує до змін, у майбутнє, але вибір робить кожний сам [9, с. 33–40].

Висновки. Підсумовуючи властивості людини нової культури, можна припустити, що вона буде:

- розуміти структуру та ритмодинаміку Світу та себе самої;
- знати, хто є Творець і його іпостасі; що таке релігії, механізми зв'язку з Творцем, шляхи налагодження взаємодії з ним без посередників;
- гармонізувати ставлення до собі подібних та всіх об'єктів Світу;
- уміти користуватися своїм організмом як найдосконалішим і найпотужнішим приладом;
- уміти налаштовувати себе як складну систему, що складається з двох взаємопов'язаних тіл: матеріального й енергоінформаційного, відокремлюючи за потреби одне від іншого;
- жити в новому, духовному суспільно-економічному устрої, що не провокує, а унеможливує війни, конфлікти, ненависть, заздрість, підозрілість;
- уміти налаштовуватися та черпати енергію безпосередньо з первинного енергетичного океану (ефіру), не розчиняючись у ньому.

Людина, формуючи нову культуру, збільшує її обсяг і залишається частиною природи: дехто ховається за цією оболонкою, а розумні використовують її як ска-

фандр для подорожей Світом. Мета життя – радіти йому, постійно змінюватися, творити нове, розширюючи середовище існування, робити все, щоб істина-правда перемагала.

Егрегори держав, особливо сьогодні, спрямовані на зв'язок із нижніми світами й потужно перекачують до них енергію людей. У цьому їх руйнівна сила та могутність, оскільки енергетична активність згаданого процесу зростає від його початку і до кінця ХХ ст. на 6–7 порядків, тобто в мільйони разів! На жаль, такому стану речей сприяли світові релігії. Християнство, декларуючи націленість на позитивний аспект Творця (Бога), об'єктивно посилювало нижні світи (негативні енергії), їхню консолідацію, потенціал, оскільки основним завданням стала боротьба з демонічними силами. Наука, перетворившись на світову «релігію» суспільства, також сприяла своїми техногенними «плодами» в тому ж напрямі з ще більшою руйнівною силою. Насильство, агресія, дисгармонія посилюються в усіх сферах людської діяльності. Сучасна музика, мистецтво, архітектура, медицина стали носіями патологій і захворювань людей.

Якщо раніше будинок виконував функцію захисника, цілителя, знімав напругу, будувався за природними й золоточисельними пропорціями (ірраціональні модулі), то з появою стандартизації і раціональних модулів у будівництві сучасний багатоквартирний будинок втратив функцію гармонізації людини з навколишнім середовищем, став джерелом хвороб, патологій. Дослідники зазначають: серед обставин, що підтримують у країнах екологічно кризове становище, існує фактор, який майже не помічається й не оцінюється з наукових позицій: архітектурне середовище, сформоване за нормативними методами, породжує антисоціальну атмосферу через невідповідність принципу гармонії. Це призводить до нівелювання та придушення психофізичних функцій людини, її творчого потенціалу й життєздатності.

Дисгармонійний стан доквілля підтримує умови, що ведуть до геноциду у світових і регіональних масштабах. Варто

нарощувати святість, духовність (високо-частотний спектр коливань). Гальмувати процеси переходу планети в зірку та людини до планетарної форми – все одно що накопичувати тиск пари під кришкою котла, не випускаючи її. Тоді котел рано чи пізно вибухне сам!

Українці – древня нація, яка століттями бореться за незалежність, свободу, сьогодні найбільше потерпає від неспра-

ведливості, порушень міжнародного права, договорів, злочинних дій зухвалого сусіда та внутрішніх ворогів. Вони героїчно й жертвенно протистоять всесвітньому злу, захищаючи своїми життями інші народи від такої ж долі, та готові прийняти величну місію центру кристалізації нового Світу зі світлим, ноосферним поступом, даючи приклад стійкості, незламності, сили божественного духу Істини.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Андрущенко, В. П.** (2021). Системна діагностика освіти. *Вища освіта України: теор. та наук.-метод. часопис*, 1 (80). С. 5–12.
2. **Андрущенко, В. П.** (2023). Категорії української національної культури: філософсько-культурологічна рефлексія. *Вища освіта України: теор. та наук.-метод. часопис*, 2 (89). С. 5–17.
3. **Бугайов, О. П., Рудько, Г. І., Білявський, Г. О., & Яцишин, О. В.** (2018). Екологічна безпека людини у Всесвіті: ресурсно-енергоінформаційний аспект: у 2 т. Київ – Чернівці: Букрек. Т. 1. 544 с.
4. **Бугайов, О. П.** (2020). Кодекс нової цивілізації: основи екологічної безпеки. Київ: Видавництво «СПД Павленко». 623 с.
5. **Бугайов, О. П., Дудар, Т. В., & Саєнко, Т. В.** (2023). Екологічний простір здоров'я: усвідомлене програмування. *Вища освіта України: теор. та наук.-метод. часопис*, 3 (90). С. 36–42.
6. **Генон, Р.** (2020). Криза сучасного світу. Київ: Пломінь. 212 с.
7. **Лозко, Г.** (2023). Етнологія релігії: наукові статті / Галина Лозко. Миколаїв: Іліон. С. 32–43.
8. **Саєнко, Т. В., & Дудар, Т. В.** (2023). Екологічна (природовідповідна) етика Г. С. Сковороди. *Вища освіта України: теор. та наук.-метод. часопис*, 2 (89). С. 94–101.
9. **Саєнко, Т. В.** (2020). Енергоінформаційний потенціал особистості у контексті ноосферогенезу. *Вища освіта України: теор. та наук.-метод. часопис*, 3 (78). С. 33–40.
10. **Саух, П.** (2021). Вища освіта: портрет без фантазій і прикрас. *Вища освіта України: теор. та наук.-метод. часопис*, 1 (80). С. 13–19.

REFERENCES

1. **Andrushchenko, V.P.** (2021). Systemna diagnostika osviti [System diagnostics of education]. *Vischa osvita Ukraini: teor. ta nauk.-metod. chasopis*, 1 (80). P. 5–12 [in Ukrainian].
2. **Andrushchenko, V.P.** (2023). Kategorii ukrainskoi nacionalnoi kulturi: filosofshko-culturologichna refleksia [Categories of Ukrainian national culture: philosophical and cultural reflection]. *Vischa osvita Ukraini: teor. ta nauk.-metod. chasopis*, 2 (89). P. 5–17 [in Ukrainian].
3. **Bugayev, O.P., Rudko, G.I., Biliavskiy, G.O., & Yatsishin, O.V.** (2018). Ecolohichna bezpeka ludyny u Vsesviti: resursno-enerhoinformatsiiniy aspect [Environmental safety of man in the Universe: resource and energy information aspect: in 2 vol.]. Kyiv – Chernivtsi: Bukrek. Vol. 1. 544 p. [in Ukrainian].
4. **Bugayev, O.P.** (2020). Codeks novoi tsyvilizatsiy: osnovy ekolohichnoi bezpeky [The Code of the New Civilization: Basics of Environmental Safety]. Kyiv: SPD Pavlenko Publishing House. 623 p. [in Ukrainian].

5. **Bugayev, O.P., Dudar, T.V., & Saienko, T.V.** (2023). Ecologichniy prostir zdorovya: usvidomlene programuvannya [Ecological space of health: conscious programming]. *Vischa osvita Ukraini: teor. ta nauk.-metod. chasopis*, 3 (90). P. 36–42 [in Ukrainian].
6. **Genon, R.** (2020). Kriza suchasnogo svitu [The crisis of the modern world]. Kyiv: Plominy. 212 p. [in Ukrainian].
7. **Lozko, G.** (2023). Etnologia religii: naukovi statti / Galina Lozko. [Ethnology of religion: scientific articles / Galina Lozko]. Mikolaiv: Ilion, P. 32–43 [in Ukrainian].
8. **Saienko, T.V., & Dudar, T.V.** (2023). Ecologichna (prirorodovidpovidna) etika G.S. Skovorody [Ecological (nature-appropriate) ethics by G.S. Skovoroda]. *Vischa osvita Ukraini: teor. ta nauk.-metod. chasopis*, 2 (89). P. 94–101 [in Ukrainian].
9. **Saienko, T.V.** (2020). Enerhoinformatsiyni potentsial osobystosti u konteksti noospherohenezu [The energy-informational potential of the individual in the context of noospherogenesis]. *Vischa osvita Ukraini: teor. ta nauk.-metod. chasopis*, 3 (78). P. 33–40 [in Ukrainian].
10. **Sauch, P.** (2021). Vischa osvita: portret bez fantaziy i prikras [Higher education: a portrait without fantasies and decorations]. *Vischa osvita Ukraini: teor. ta nauk.-metod. chasopis*, 1 (80). P. 13–19 [in Ukrainian].